

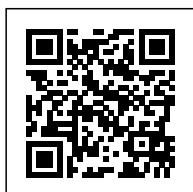
PARLAMENT ČESKÉ REPUBLIKY
POSLANECKÁ SNĚMOVNA

9. volební období

630/0

**Návrh poslanců Vojtěcha Munzara, Josefa Bernarda, Michaela Kohajdy,
Miloše Nového a Jakuba Michálka na vydání zákona, kterým se mění
zákon č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku
na státní politiku zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů**

Zástupce předkladatele: Munzar V. a další
Doručeno poslancům: 12. února 2024 v 13:59

ZÁKON

ze dne 2024,

kterým se mění zákon č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

Čl. I

Zákon č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, ve znění zákona č. 10/1993 Sb., zákona č. 160/1993 Sb., zákona č. 307/1993 Sb., zákona č. 42/1994 Sb., zákona č. 241/1994 Sb., zákona č. 59/1995 Sb., zákona č. 118/1995 Sb., zákona č. 149/1995 Sb., zákona č. 160/1995 Sb., zákona č. 113/1997 Sb., zákona č. 134/1997 Sb., zákona č. 306/1997 Sb., zákona č. 18/2000 Sb., zákona č. 29/2000 Sb., zákona č. 118/2000 Sb., zákona č. 132/2000 Sb., zákona č. 220/2000 Sb., zákona č. 238/2000 Sb., zákona č. 492/2000 Sb., zákona č. 353/2001 Sb., zákona č. 263/2002 Sb., zákona č. 362/2003 Sb., zákona č. 424/2003 Sb., zákona č. 425/2003 Sb., zákona č. 437/2003 Sb., zákona č. 186/2004 Sb., zákona č. 281/2004 Sb., zákona č. 359/2004 Sb., zákona č. 436/2004 Sb., zákona č. 168/2005 Sb., zákona č. 253/2005 Sb., zákona č. 361/2005 Sb., zákona č. 377/2005 Sb., zákona č. 62/2006 Sb., zákona č. 189/2006 Sb., zákona č. 264/2006 Sb., zákona č. 585/2006 Sb., zákona č. 153/2007 Sb., zákona č. 181/2007 Sb., zákona č. 261/2007 Sb., zákona č. 296/2007 Sb., zákona č. 305/2008 Sb., zákona č. 306/2008 Sb., zákona č. 2/2009 Sb., zákona č. 41/2009 Sb., zákona č. 158/2009 Sb., zákona č. 221/2009 Sb., zákona č. 227/2009 Sb., zákona č. 285/2009 Sb., zákona č. 303/2009 Sb., zákona č. 362/2009 Sb., zákona č. 347/2010 Sb., zákona č. 73/2011 Sb., zákona č. 263/2011 Sb., zákona č. 341/2011 Sb., zákona č. 364/2011 Sb., zákona č. 365/2011 Sb., zákona č. 428/2011 Sb., zákona č. 458/2011 Sb., zákona č. 470/2011 Sb., zákona č. 399/2012 Sb., zákona č. 401/2012 Sb., zákona č. 503/2012 Sb., zákona č. 11/2013 Sb., zákonného opatření Senátu č. 344/2013 Sb., zákona č. 250/2014 Sb., zákona č. 267/2014 Sb., zákona č. 332/2014 Sb., zákona č. 131/2015 Sb., zákona č. 377/2015 Sb., zákona č. 47/2016 Sb., zákona č. 190/2016 Sb., zákona č. 24/2017 Sb., zákona č. 99/2017 Sb., zákona č. 183/2017 Sb., zákona č. 259/2017 Sb., zákona č. 310/2017 Sb., zákona č. 92/2018 Sb., zákona č. 32/2019 Sb., zákona č. 315/2019 Sb., zákona č. 255/2020 Sb., zákona č. 285/2020 Sb., zákona č. 540/2020 Sb., zákona č. 286/2021 Sb., zákona č. 216/2022 Sb., zákona č. 366/2022 Sb., zákona č. 455/2022 Sb., zákona č. 321/2023 Sb., zákona č. 412/2023 Sb. a zákona č. 349/2023 Sb., se mění takto:

1. V § 13a odst. 6 se slova „10 a 11“ nahrazují slovy „11 a 12“.

2. V § 14 se za odstavec 8 vkládá nový odstavec 9, který zní:

„(9) Zálohy na pojistné není povinna platit osoba samostatně výdělečně činná za kalendářní měsíce kalendářního roku, v němž zahájila samostatnou výdělečnou činnost, a za kalendářní měsíce bezprostředně následujícího kalendářního roku, pokud tato osoba samostatně výdělečně činná v období 5 kalendářních let před kalendářním rokem, v němž zahájila samostatnou výdělečnou činnost, nebyla osobou samostatně výdělečně činnou. Věta první se nepoužije u osoby samostatně výdělečně činné, která je poplatníkem v paušálním režimu.“

Dosavadní odstavce 9 až 12 se označují jako odstavce 10 až 13.

3. V § 20 odst. 1 se text „odst. 9“ nahrazuje textem „odst. 10“.

4. V § 20a odst. 2 se text „odst. 11“ nahrazuje textem „odst. 12“.

Čl. II

Přechodné ustanovení

Ustanovení § 14 odst. 9 zákona č. 589/1992 Sb., ve znění účinném ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona, se nepoužije u osoby samostatně výdělečně činné, která zahájila samostatnou výdělečnou činnost v období přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona.

Čl. III

Účinnost

Tento zákon nabývá účinnosti dnem 1. ledna 2025.

Důvodová zpráva

I. Obecná část

A. Zhodnocení platného právního stavu, včetně zhodnocení současného stavu ve vztahu k zákazu diskriminace a ve vztahu k rovnosti mužů a žen

Současná právní úprava přináší pro začínající osoby samostatně výdělečně činné soubor povinností, které bohužel nezohledňují skutečnost, že příjmy po zahájení činnosti OSVČ mohou být malé a dosažení adekvátních příjmů nastává až s odstupem několika měsíců. Začínající osoba samostatně výdělečně činná, která prozatím příjmů nedosáhla, musí naplnit povinnost platit zálohy na sociálním pojistném. To odčerpává již tak nedostatečné finanční zdroje pro start podnikání a je překážkou v začátcích podnikání v ČR. Předkládaný návrh umožňuje začínajícím OSVČ zálohy za splnění stanovených podmínek neplatit a pojistné odvést až při řádném zúčtování záloh. Navrhovaná úprava se kvůli současné napjatosti výdajů ve zdravotnictví netýká zdravotního pojistného.

Navrhovaná právní úprava v předmětné oblasti není žádným způsobem diskriminační, nijak nenarušuje ústavní a zákonný požadavek rovnosti mužů a žen.

B. Odůvodnění hlavních principů navrhované právní úpravy, včetně dopadů navrhovaného řešení ve vztahu k zákazu diskriminace a ve vztahu k rovnosti mužů a žen, vysvětlení nezbytnosti navrhované právní úpravy v jejím celku

Účelem návrhu je pomoci osobám samostatně výdělečně činným při zahájení podnikání, a to zejm. zlepšením jejich cash-flow. To se provede tím způsobem, že nově začínající osoby samostatně výdělečně činné nebudou povinny platit zálohy na pojistné, to znamená, že jim budou stanoveny zálohy ve výši 0 Kč.

Tím však není dotčena celková povinnost k odvodu pojistného za celý kalendářní rok. Odpuštění povinného placení záloh toliko znamená, že tato osoba nemusí platit pojistné formou záloh a doplatku, ale může celé pojistné za celý rok doplatit najednou až po uplynutí kalendářního roku, za který pojistné platí. V tomto kontextu je zejm. podstatný § 14 odst. 11 zákona o pojistném na sociálním pojištění, který stanovuje na roční bázi tzv. doplatek, který činí rozdíl mezi celkovou roční povinností na pojistném na sociální zabezpečení a výší odvedených záloh, které v tomto případě budou nula. To ve výsledku znamená, že úhradu záloh za všechny měsíce kalendářního roku, v nichž podnikala, si může osoba samostatně výdělečně činná odložit až do dne splatnosti doplatku. Jestliže bude například činit výše pojistného za kalendářní rok 60 000 Kč a osoba samostatně výdělečně činná zaplatila za měsíce tohoto roku zálohy v úhrnu 48 000 Kč (4 000 Kč měsíčně), bude doplácat 12 000 Kč. Pokud by zálohy neplatila, musela by doplatit 60 000 Kč. Začínající osoby samostatně výdělečně činné si budou moci dobrovolně platit zálohy v jakékoliv výši. O zaplacení zálohy se jim sníží budoucí doplatek na pojistném.

Pro začínající osoby samostatně výdělečně činné, kterým nebude stanovena povinnost platit zálohy na pojistné, bude přínosem i to, že nebudou již penalizovány z dluhu na zálohách, pokud je nezaplatily ve stanovené lhůtě nebo aspoň v minimální výši.

Výše uvedenou výhodu mohou využít všechny osoby samostatně výdělečně činné v roce zahájení činnosti a v následujícím roce, které se budou považovat za začínající osoby samostatně výdělečně činné. Územní správa sociálního zabezpečení na toto období zálohy nepředepíše, aniž by o neplacení záloh muselo být žádáno nebo oznamováno jejich neplacení. Navrhovaná právní úprava v předmětné oblasti není žádným způsobem diskriminační, nijak nenarušuje ústavní a zákonný požadavek rovnosti mužů a žen.

Rovněž tak není v rozporu se zákonem č. 198/2009 Sb., o rovném zacházení a o právních prostředcích ochrany před diskriminací a o změně některých zákonů (antidiskriminační zákon), ve znění pozdějších předpisů.

V rámci přípravy návrhu byla prověřována možnost odkladu i plateb záloh na zdravotní pojištění. Vzhledem k tomu, že zdravotní pojištění je přímo příjmem zdravotních pojišťoven a jejich výdaje byly ovlivněny i dohodou se zdravotnickými odbory ke konci roku 2023, není v tuto chvíli možnost tuto změnu odsouhlasit. Zároveň je pro čerpání zdravotní péče nutné, aby byla osoba, včetně OSVČ, kontinuálně pojištěna, tedy kontinuálně přispívala do systému zdravotní péče.

C. Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s ústavním pořádkem České republiky

Předkládaný návrh je v souladu s ústavním zákonem č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů, dále zejména s čl. 2 a čl. 4 ústavního zákona č. 23/1991 Sb., kterým se uvozuje jako ústavní zákon Listina základních práv a svobod (Usnesení předsednictva České národní rady ze dne 16. prosince 1992 - č. 2/1993 Sb. o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky).

Návrh zákona respektuje obecné zásady ústavního pořádku České republiky a není ani v rozporu s nálezy Ústavního soudu České republiky.

D. Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána

Navrhovaná právní úprava je v souladu se všemi příslušnými mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána.

E. Předpokládaný hospodářský a finanční dopad navrhované právní úpravy

Osob, které nebyly důchodově pojištěny z titulu SVČ minimálně 5 let nazpět, je odhadem 65 – 70 tisíc. Většinu z těchto osob pak tvoří osoby, které nebyly pojištěny zatím nikdy. Osob, které patří do této skupiny a byly pojištěny v minulosti (tj. pokud podnikaly a v období déle než před pěti lety tohoto podnikání zanechaly), je jen cca 5 tisíc.

Odhadovaný výpadek příjmů státního rozpočtu je cca 1,3 mld. Kč v prvním roce účinnosti a 2,5 mld. Kč ve druhém roce, od třetího roku nebude mít opatření dopady na příjmy státního rozpočtu. Jedná se o posun příjmů v čase.

Předložená novela nebude mít jakékoli dopady na ostatní veřejné rozpočty, resp. na rozpočty krajů a obcí.

Návrh má přímou souvislost s podnikatelským prostředím České republiky - a bude mít pro začínající osoby samostatně výdělečně činné dočasně pozitivní dopady na jejich cash flow.

Navrhované změny zákonů nebudou mít přímé sociální dopady, ale pouze nepřímé, a to ve smyslu posílení OSVČ v podobě jiného časového rozložení odvodové povinnosti v prvních letech samostatné výdělečné činnosti.

Návrh nebude mít negativní dopady na sociálně slabé skupiny obyvatel.

Návrh nijak nekrátí zákonná práva zdravotně postižených osob.

Návrh nebude mít žádné negativní dopady na národnostní menšiny.

Navrhovaná právní úprava nemá vliv na problematiku životního prostředí a nebude mít tedy za následek žádné dopady na životní prostředí.

F. Zhodnocení dopadů navrhovaného řešení ve vztahu k ochraně soukromí a osobních údajů

Z hlediska ochrany soukromí a osobních údajů nemá navrhovaná právní úprava žádné dopady a zachovává současný stav v této oblasti.

G. Zhodnocení korupčních rizik

V navrhované právní úpravě nejsou obsažena žádná rizika, která by mohla vést k případnému korupčnímu jednání.

H. Zhodnocení dopadů na bezpečnost nebo obranu státu

Navrhovaná úprava nebude mít za následek žádné dopady na bezpečnost a obranu státu.

I. Dopady na územní samosprávné celky

Návrh nemá žádné dopady na územní samosprávné celky.

J. Způsob předložení návrhu

Navrhovatel současně navrhuje Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR, aby ve smyslu § 90 odst. 2 zákona č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny, vyslovila souhlas s návrhem již v prvním čtení. Důvodem je zajištění včasného nabytí účinnosti zákona, který má především pomoci nově začínajícím podnikatelům, resp. zmírnit jednu z překážek (v podobě negativního cash-flow v začátku podnikání), se kterou se tyto podnikatelé potýkají. Odklad zapříčiněný dlouhým legislativním procesem se zde nejeví jako vhodný, neboť by se tím zkrátila legisvakanní lhůta a čas pro přípravu podnikatelů na nové podmínky (resp. tyto nové podmínky by byly jasné kratší dobu dopředu).

II. Zvláštní část

K čl. I

K bodům 1, 3 a 4

Jedná se o legislativně-technickou změnu normativního odkazu související s vložením nového odstavce do § 14.

K bodu 2 (§ 14 odst. 9)

Osoba samostatně výdělečně činná vykonávající hlavní nebo vedlejší samostatnou výdělečnou činnost nebude povinna platit zálohy na pojistné v roce zahájení činnosti a v následujícím kalendářním roce až do konce tohoto roku. Tato úprava se týká jen osob, které nebyly v posledních 5 kalendářních letech před zahájením činnosti osobou samostatně výdělečně činnou.

OSVČ vykonávající vedlejší činnost neplatí podle současné úpravy zálohy na pojistné v roce zahájení činnosti a v následujícím roce do podání přehledu o příjmech a výdajích za rok zahájení činnosti. Po podání tohoto přehledu neplatí zálohy jen v případě, že nedosáhla v předchozím roce takového příjmu, který by jí založil povinnou účast na důchodovém pojištění. Podle návrhu nebude ani tato osoba samostatně výdělečně činná povinna platit zálohy až do konce roku po roce zahájení činnosti.

Při podání oznámení o zahájení činnosti si územní správa sociálního zabezpečení sama zjistí, zda osoba samostatně výdělečně činná bude nebo nebude povinna zálohy platit.

Dne 1. 1. 2024 nabyl účinnosti zákon č. 349/2023 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s konsolidací veřejných rozpočtů (tzv. konsolidační balíček,) kterým se mění i zákon č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti. Podle nové úpravy bude pro OSVČ vykonávající hlavní samostatnou výdělečnou činnost, které zahájí činnost, platit snížená sazba pro stanovení minimálního měsíčního vyměřovacího základu pro odvod záloh na pojistné. Nižší sazba bude platit v roce zahájení činnosti a v následujících dvou kalendářních letech; podmínkou nároku na snížený měsíční vyměřovací základ je, že OSVČ nevykonávala samostatnou výdělečnou činnost v posledních 20 kalendářních letech před zahájením činnosti. I taková OSVČ nebude muset platit zálohy na pojistné v roce zahájení činnosti a v následujícím kalendářním roce podle navrhované úpravy. U osoby samostatně výdělečně činné, která zahájila samostatnou výdělečnou činnost a zároveň se přihlásila u finančního úřadu ke vstupu do paušálního režimu nebo se k němu přihlásila v následujícím roce po zahájení činnosti, se řídí placení záloh na pojistné od vstupu do paušálního režimu daňovými předpisy. Osvobození od placení záloh na pojistném v paušálním režimu není umožněno.

K čl. II - Přejídné ustanovení

Osoba samostatně výdělečně činná nebude povinna platit zálohy z důvodu zahájení činnosti, pokud k zahájení činnosti došlo až v době od účinnosti zákona. Na osoby samostatně výdělečně činné, které zahájily samostatnou výdělečnou činnost přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, se výjimka z povinnosti platit zálohy z důvodu zahájení činnosti vztahovat nebude.

K čl. III - Účinnost

Účinnost je navržena tak, aby byl dodržen princip zakotvený v zákoně o Sbírce zákonů a o Sbírce mezinárodních smluv, že právní prostředí se mění v zásadě buď na začátku nebo v polovině kalendářního roku. Současně tím bude zajištěna i dostatečně dlouhá legisvakantní

lhůta nejen z pohledu implementace nové právní úpravy Českou správou sociálního zabezpečení, ale i adresátů právní normy.

V Praze, dne 1. února 2024

Předkladatelé:

Vojtěch Munzar   podepsáno elektronicky

Josef Bernard   podepsáno elektronicky

Michael Kohajda   podepsáno elektronicky

Miloš Nový   podepsáno elektronicky

Jakub Michálek   podepsáno elektronicky

Platné znění příslušných ustanovení zákona č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů, s vyznačením navrhovaných změn

§ 13a

- (1) Osoba samostatně výdělečně činná je povinna platit zálohy na pojistné
- a) za kalendářní měsíc, ve kterém se přihlásila k účasti na důchodovém pojištění v kalendářním roce podle § 10 odst. 4 zákona o důchodovém pojištění, a za kalendářní měsíce následující po tomto měsíci, pokud vykonává vedlejší samostatnou výdělečnou činnost; povinnost platit zálohy na pojistné na základě této přihlášky trvá naposledy za prosinec kalendářního roku, ve kterém se osoba samostatně výdělečně činná přihlásila k účasti na důchodovém pojištění,
  - b) za kalendářní měsíc, který následuje po kalendářním měsíci, ve kterém byl nebo měl být podán přehled o příjmech a výdajích podle § 15 odst. 1 za kalendářní rok, ve kterém dosáhla daňového základu (§ 5b odst. 1) ve výši zakládající účast na důchodovém pojištění podle § 10 odst. 2 a 3 zákona o důchodovém pojištění, a za kalendářní měsíce následující po tomto měsíci, pokud vykonává vedlejší samostatnou výdělečnou činnost; povinnost platit zálohy na pojistné na základě dosažení příjmu po odpočtu výdajů trvá naposledy za kalendářní měsíc, ve kterém byl nebo měl být podán přehled o příjmech a výdajích podle § 15 odst. 1 za kalendářní rok následující po kalendářním roce, ve kterém osoba samostatně výdělečně činná dosáhla příjmu po odpočtu výdajů ve výši zakládající účast na důchodovém pojištění podle § 10 odst. 2 a 3 zákona o důchodovém pojištění, nebo
  - c) za kalendářní měsíc, ve kterém vykonává hlavní samostatnou výdělečnou činnost.

(2) Pokud se osoba samostatně výdělečně činná přihlásila k účasti na důchodovém pojištění podle § 10 odst. 4 zákona o důchodovém pojištění v době, kdy je ještě povinna platit zálohy na pojistné podle odstavce 1, platí zálohy na pojistné na základě přihlášky k účasti na důchodovém pojištění podle odstavce 1 písm. a) až po uplynutí období, za které je povinna platit zálohy na pojistné podle odstavce 1 písm. b).

(3) Osoba samostatně výdělečně činná je povinna platit zálohy na pojistné podle předchozích odstavců naposledy za kalendářní měsíc, v němž nastaly skutečnosti uvedené v § 10 odst. 6 větě druhé zákona o důchodovém pojištění, a za kalendářní měsíc, který předchází kalendářnímu měsíci, v němž podala přehled o příjmech a výdajích podle § 15 odst. 1 za kalendářní rok, za který jí nevznikla účast na důchodovém pojištění podle § 10 odst. 2 a 3 zákona o důchodovém pojištění.

(4) Pokud osobě samostatně výdělečně činné, která byla povinna platit zálohy na pojistné podle odstavce 1 písm. b), zanikla v kalendářním roce tato povinnost proto, že nastaly skutečnosti uvedené v § 10 odst. 6 větě druhé zákona o důchodovém pojištění, a osoba samostatně výdělečně činná poté v tomto roce zahájila samostatnou výdělečnou činnost, je povinna platit zálohy na pojistné ve výši, jako kdyby k zániku této povinnosti nedošlo; povinnost platit zálohy na pojistné přitom vzniká za kalendářní měsíc, ve kterém osoba samostatně výdělečně činná zahájila samostatnou výdělečnou činnost.

(5) Osoba samostatně výdělečně činná, která se přihlásila podle § 10 odst. 4 zákona o důchodovém pojištění k účasti na důchodovém pojištění za kalendářní rok až po jeho uplynutí a nebyla povinna platit zálohy na pojistné za tento rok podle odstavce 1 písm. b), může

zaplatit jednorázově zálohy na pojistné za tento rok, a to až do podání přehledu o příjmech a výdajích podle § 15 odst. 1 za tento rok.

(6) Zálohy na pojistné, které byly zaplacený, aniž byla dána povinnost je platit, se považují pro účely stanovení přeplatku na pojistném na důchodové pojištění a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti (dále jen „přeplatek na pojistném na důchodové pojištění“) nebo doplatku na pojistném (§ 14 odst. ~~10 a 11~~ **11 a 12**) za zálohy na pojistné, pokud osoba samostatně výdělečně činná nepožádala o jejich vrácení před podáním přehledu podle § 15 odst. 1; požádala-li o jejich vrácení, považují se za přeplatek na pojistném na důchodové pojištění. Ustanovení předchozí věty se nevztahuje na zálohy na pojistné podle odstavce 5.

(7) Pro účely placení záloh na pojistné se osoba samostatně výdělečně činná považuje za osobu samostatně výdělečně činnou vykonávající vedlejší samostatnou výdělečnou činnost v kalendářním měsíci, ve kterém aspoň po část měsíce, v níž byla samostatná výdělečná činnost vykonávána, trvaly skutečnosti uvedené v § 9 odst. 6 zákona o důchodovém pojištění.

(8) Ke skutečnostem uvedeným v odstavci 7 se přihlíží na základě oznámení osoby samostatně výdělečně činné. K oznámení osoby samostatně výdělečně činné o výkonu vedlejší samostatné výdělečné činnosti podle odstavce 7 se pro účely placení záloh na pojistné přihlíží, pokud bylo učiněno nejpozději v přehledu podle § 15 odst. 1 za příslušný kalendářní rok a doloženo nejpozději do konce kalendářního měsíce následujícího po kalendářním měsíci, v němž byl přehled podán. Doložení se nevyžaduje v případech, kdy potřebné údaje má územní správa sociálního zabezpečení nebo Česká správa sociálního zabezpečení ve své evidenci nebo má možnost si je obstarat v elektronické podobě způsobem umožňujícím dálkový přístup; jde-li o osobní péči o dítě do 4 let věku, rodný list dítěte se nepředkládá, lze-li údaj o vztahu k dítěti zjistit z informačního systému veřejné správy. Česká správa sociálního zabezpečení je povinna zveřejnit, které důvody, pro které je samostatná výdělečná činnost vedlejší, není osoba samostatně výdělečně činná povinna dokládat.

(9) Při placení záloh na pojistné osoby samostatně výdělečně činné, která je poplatníkem v paušálním režimu, se postupuje podle zákona upravujícího daně z příjmů.

(10) Na částky, které nejsou zálohami na pojistné ani doplatkem na pojistném, převedené orgány Finanční správy České republiky za rozhodné období ze společného osobního daňového účtu osoby samostatně výdělečně činné, jejíž daň z příjmů nebyla rovna paušální dani a která má povinnost nebo možnost podat přehled o příjmech a výdajích, se pro účely stanovení přeplatku nebo doplatku na pojistném na důchodovém pojištění hledí jako na zálohy na pojistné zaplacené za rozhodné období.

* * * * *

§ 14

(1) Zálohy na pojistné se platí na jednotlivé celé kalendářní měsíce. Výše zálohy na pojistné se stanoví procentní sazbou uvedenou v § 7 odst. 1 písm. d) bodě 1 z měsíčního vyměřovacího základu.

(2) U osoby samostatně výdělečně činné, která vykonávala samostatnou výdělečnou činnost v předcházejícím kalendářním roce, činí výše měsíčního vyměřovacího základu 50 % z částky rovnající se průměru, který z daňového základu podle § 5b odst. 1 za tento rok

připadá na 1 kalendářní měsíc, v němž aspoň po část tohoto měsíce byla vykonávána samostatná výdělečná činnost.

(3) Výše měsíčního vyměřovacího základu osoby samostatně výdělečně činné, která je poplatníkem v paušálním režimu, činí pro

- a) první pásmo paušálního režimu částku nejnižšího měsíčního vyměřovacího základu podle odstavce 5 věty první zvýšeného o 15 %,
- b) druhé pásmo paušálního režimu 25 500 Kč a
- c) třetí pásmo paušálního režimu 39 000 Kč.

(4) Na základě žádosti osoby samostatně výdělečně činné příslušná okresní správa sociálního zabezpečení poměrně sníží na dobu nejdéle do konce kalendářního měsíce, v němž byl nebo měl být podán přehled podle § 15 odst. 1, měsíční vyměřovací základ, pokud její příjem ze samostatné výdělečné činnosti po odpočtu výdajů vynaložených na jeho dosažení, zajištění a udržení připadající v průměru na jeden kalendářní měsíc v období od 1. ledna kalendářního roku do konce kalendářního měsíce předcházejícího kalendářnímu měsíci, ve kterém byla podána žádost o snížení, nejméně však v období tří kalendářních měsíců po sobě jdoucích, je nejméně o jednu třetinu nižší než takový příjem připadající v předcházejícím kalendářním roce v průměru na jeden kalendářní měsíc, v němž aspoň po část měsíce byla vykonávána samostatná výdělečná činnost.

(5) Měsíční vyměřovací základ osoby samostatně výdělečně činné vykonávající hlavní samostatnou výdělečnou činnost činí nejméně 25 % průměrné mzdy. Měsíční vyměřovací základ osoby samostatně výdělečně činné, která se pro účely placení záloh považuje za osobu samostatně výdělečně činnou vykonávající vedlejší samostatnou výdělečnou činnost (§ 13a odst. 7 a 8) činí nejméně 10 % průměrné mzdy. V případě, že osoba samostatně výdělečně činná byla plátcem záloh na pojistné za měsíc prosinec, zůstává pro tuto osobu samostatně výdělečně činnou měsíční vyměřovací základ stanovený podle věty první nebo druhé v platnosti v následujícím kalendářním roce až do kalendářního měsíce, v němž byl nebo měl být podán přehled podle § 15 odst. 1.

(6) Za kalendářní měsíc, který následuje po měsíci, v němž byl nebo měl být podán přehled podle § 15 odst. 1, se záloha na pojistné ve výši odpovídající měsíčnímu vyměřovacímu základu stanovenému podle odstavců 2 až 5 platí do kalendářního měsíce, v němž byl nebo měl být takový přehled podán v dalším kalendářním roce. Pokud je podle tohoto přehledu měsíční vyměřovací základ nižší než dosavadní měsíční vyměřovací základ, platí tento nižší měsíční vyměřovací základ podle tohoto přehledu již za kalendářní měsíc, v němž byl podán tento přehled.

(7) Na základě žádosti osoby samostatně výdělečně činné, která vykonává vedlejší samostatnou výdělečnou činnost, může příslušná okresní správa sociálního zabezpečení rozhodnout, že osoba samostatně výdělečně činná není povinna platit zálohy na pojistné v období uvedeném v odstavci 4, pokud v důsledku poklesu příjmů stanoveného obdobně podle odstavce 4 by této osobě samostatně výdělečně činné v tomto období nevznikla účast na důchodovém pojištění podle § 10 odst. 2 a 3 zákona o důchodovém pojištění.

(8) Zálohy na pojistné se neplatí za kalendářní měsíce, v nichž po celý kalendářní měsíc osoba samostatně výdělečně činná měla nárok na výplatu nemocenského, peněžité pomoci v mateřství nebo dlouhodobého ošetřovného z nemocenského pojištění osob

samostatně výdělečně činných; kalendářním měsícem se pro účely části věty před středníkem rozumí i jeho část, po kterou osoba samostatně výdělečně činná vykonávala samostatnou výdělečnou činnost, pokud výkon této činnosti netrval po celý kalendářní měsíc.

(9) Zálohy na pojistné není povinna platit osoba samostatně výdělečně činná za kalendářní měsíce kalendářního roku, v němž zahájila samostatnou výdělečnou činnost, a za kalendářní měsíce bezprostředně následujícího kalendářního roku, pokud tato osoba samostatně výdělečně činná v období 5 kalendářních let před kalendářním rokem, v němž zahájila samostatnou výdělečnou činnost, nebyla osobou samostatně výdělečně činnou. Věta první se nepoužije u osoby samostatně výdělečně činné, která je poplatníkem v paušálním režimu.

~~(9)~~ **(10)** Dlužné zálohy na pojistné se stanoví ve výši odpovídající částce měsíčního vyměřovacího základu stanoveného podle odstavců 2 až 5.

~~(10)~~ **(11)** Je-li úhrn záloh na pojistné zaplacených za rozhodné období vyšší než pojistné na důchodové pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti stanovené podle § 4, nebo platila-li osoba samostatně výdělečně činná zálohy na pojistné za kalendářní rok, ve kterém není účastna důchodového pojištění, jedná se o přeplatek na pojistném na důchodové pojištění.

~~(11)~~ **(12)** Doplatek na pojistném se stanoví ve výši rozdílu mezi výší pojistného na důchodové pojištění a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti stanoveného podle § 4 a výší záloh na pojistné zaplacených za rozhodné období.

~~(12)~~ **(13)** Měsíční vyměřovací základ se zaokrouhuje na celé koruny směrem nahoru.

* * * * *

§ 20

Penále

(1) Nebylo-li pojistné zaplaceno ve stanovené lhůtě anebo bylo-li zaplaceno v nižší částce, než ve které mělo být zaplaceno, je plátce pojistného povinen platit penále. Pro výši zálohy na pojistné platí obdobně ustanovení § 14 ~~odst. 9~~ **odst. 10**. Výše penále se stanoví podle předpisů práva občanského o výši úroku z prodlení.

(2) Penále se poprvé platí za kalendářní den, který bezprostředně následuje po dni splatnosti pojistného. Penále se naposledy platí za den, ve kterém bylo dlužné pojistné zaplaceno. Posledním dnem, za který osoba samostatně výdělečně činná platí penále z dlužných záloh na pojistné, je

- a) den, ve kterém byl podán přehled podle § 15 za kalendářní rok, za který vznikl dluh na zálohách na pojistném, pokud byl tento přehled podán ve stanovené lhůtě, nebo
- b) poslední den lhůty stanovené pro podání přehledu podle § 15 za kalendářní rok, za který vznikl dluh na zálohách na pojistném, pokud nebyl tento přehled podán ve stanovené lhůtě.

(3) Penále se neplatí

- a) za dobu, kdy osoba samostatně výdělečně činná nevykonává samostatnou výdělečnou činnost,

- b) v případě, že záloha na pojistné nebyla zaplacená ve lhůtě stanovené v § 14a odst. 1 větě první, pokud tato záloha na pojistné byla zaplacená do konce kalendářního měsíce následujícího po měsíci, v němž byla záloha na pojistné splatná,
- c) z pojistného na důchodové pojištění, které osoba dobrovolně účastná důchodového pojištění dluží za dobu dobrovolné účasti na tomto pojištění,
- d) za dobu, po kterou se zaměstnavatel již nepovažuje pro účely tohoto zákona za zaměstnavatele [§ 3 odst. 1 písm. a)],
- e) za dobu ode dne následujícího po dni vydání platebního výměru do dne předcházejícímu dni jeho vykonatelnosti, pokud dlužné pojistné bylo zaplacené do dne vykonatelnosti platebního výměru,
- f) za dobu ode dne zahájení insolvenčního řízení do dne nabytí právní moci rozhodnutí soudu, kterým insolvenční řízení končí, s výjimkou případů, kdy soud rozhodl o skončení insolvenčního řízení podle § 142 insolvenčního zákona,
- g) za dobu ode dne, od kterého došlo k promlčení pohledávky na pojistném podle § 18,
- h) za dobu od vstupu plátce pojistného do likvidace,
- i) byla-li podána kasační stížnost proti rozhodnutí krajského soudu, kterým bylo zrušeno rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení o povinnosti zaplatit pojistné, za dobu ode dne, kdy nabylo právní moci rozhodnutí krajského soudu, do osmého dne po dni nabytí právní moci rozhodnutí Nejvyššího správního soudu o kasační stížnosti, pokud dlužné pojistné bylo zaplacené do tohoto dne; nebylo-li v této lhůtě dlužné pojistné zaplacené, platí se penále ode dne nabytí právní moci rozhodnutí Nejvyššího správního soudu o kasační stížnosti.

(4) Jestliže pojistné bylo zaplacené na účet jiné než příslušné územní správy sociálního zabezpečení nebo na účet správce daně nepovažuje se taková částka za dlužné pojistné podle odstavce 1 ode dne následujícího po dni její platby (§ 19 odst. 2) do osmi dnů po dni zjištění, že plátce zaplatil pojistné na tento jiný účet; za den tohoto zjištění se považuje den, ve kterém plátce pojistného požádal o vrácení částky pojistného zaplacené na jiný účet, nejpozději však den, ve kterém mu příslušná územní správa sociálního zabezpečení písemně oznámila, že tuto platbu pojistného neobdržela. Jestliže pojistné bylo zaplacené na účet cizozemského nositele pojištění namísto příslušné územní správy sociálního zabezpečení, nepovažuje se taková částka za dlužné pojistné podle odstavce 1, pokud plátce pojistného uhradí dlužné pojistné do 8 dnů po zjištění, že měl pojistné zaplatit územní správě sociálního zabezpečení; za den tohoto zjištění se přitom považuje den, ve kterém mu územní správa sociálního zabezpečení písemně oznámila číslo účtu, na který mají být platby pojistného zasílány.

(5) Každá platba penále se zaokrouhluje na celé koruny směrem nahoru.

(6) Pokud jde o splatnost penále, způsob jeho placení, jeho vymáhání, promlčení a vrácení přeplatku na penále, postupuje se stejně jako u pojistného.

(7) Pro účely zvláštních předpisů⁶⁴⁾ se za dlužné pojistné považuje i dlužné penále.

---

64) Např. zákon č. 328/1991 Sb., ve znění pozdějších předpisů, zákon ČNR č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů.

Povolení splátek pojistného a penále

(1) Na písemnou žádost plátce pojistného uvedeného v § 3 odst. 1 písm. a) může příslušná územní správa sociálního zabezpečení povolit placení dlužného pojistného a penále ve splátkách, a to až do výše, kterou tento plátce dluží ke dni vydání rozhodnutí o povolení splátek. Placení dlužného pojistného a penále ve splátkách nelze povolit, jestliže došlo k jeho zrušení s likvidací nebo probíhá-li insolvenční řízení, v němž již bylo vydáno rozhodnutí o úpadku plátce pojistného; tyto skutečnosti je plátce pojistného, který žádá o povolení splátek, povinen písemně oznámit příslušné územní správě sociálního zabezpečení do 8 dnů ode dne, kdy nastaly. Věta druhá platí obdobně pro případy uvedené v § 20 odst. 3 písm. f) a h).

(2) Na písemnou žádost plátce pojistného uvedeného v § 3 odst. 4 může povolit příslušná územní správa sociálního zabezpečení placení doplatku na pojistném (§ 14 ~~odst. 11~~ **odst. 12**), pojistného na důchodové pojištění a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti (§ 14b) a penále, které tento plátce dluží ke dni vydání rozhodnutí o povolení splátek, ve splátkách. Ustanovení odstavce 1 věty druhé platí zde přiměřeně.

(3) Územní správa sociálního zabezpečení stanoví výši jednotlivých splátek dluhu a dobu splácení dluhu, která nesmí být delší než 36 měsíců.

(4) Jednotlivé splátky dluhu se platí jednou částkou, a to odděleně od plateb běžného pojistného. Plátce pojistného je povinen označit každou splátku dluhu způsobem určeným v povolení; nebude-li tato splátka takto označena, nepovažuje se za splátku dluhu.

(5) Zaplatí-li plátce pojistného měsíční splátku dluhu ve vyšší částce nebo zaplatí-li mimořádnou platbu označenou podle odstavce 4 věty druhé, použijí se tyto částky na úhradu splátek dluhu nejdříve splatných.

(6) Územní správa sociálního zabezpečení

- a) může zrušit povolení o placení dlužného pojistného a penále ve splátkách, jestliže plátce pojistného nezaplatí včas nebo ve správné výši některou splátku dluhu nebo pojistné splatné v období po splatnosti první splátky dluhu,
- b) změni povolení o placení dlužného pojistného a penále ve splátkách, jestliže dojde ke snížení dluhu, jehož placení bylo povoleno ve splátkách,
- c) zruší povolení o placení dlužného pojistného a penále ve splátkách, jestliže plátce pojistného vstoupí do likvidace nebo bylo-li vydáno rozhodnutí o úpadku plátce pojistného, a to ke dni, kdy některá z těchto událostí nastala.

(7) Pokud není v předchozích odstavcích stanoveno jinak, platí pro splátky dluhu obdobně ustanovení o pojistném. Pro účely placení dlužného pojistného a penále ve splátkách se za plátce pojistného považuje i bývalý plátce pojistného, který má splatné závazky v

* * * * *